

พุทธบูรณาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำประชาคมเพื่อการใช้ทรัพยากร น้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก

BUDDHIST INTEGRATION FOR PROMOTING PUBLIC PARTICIPATION IN COMMUNITY
CONSULTATIONS ON WATER RESOURCE UTILIZATION OF THE
NAKHON NAYOK OPERATION AND MAINTENANCE PROJECT

พชร ชุมทอง, ไพรัตน์ เอิบสำโรง และกุลธิชาส์ บุญจันทร์

Patchara Chumthong, Pairat Eibsamrong and Khunthicha Boonchan

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: khunthichas@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับ 2) เปรียบเทียบ และ 3) พุทธบูรณาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำประชาคมเพื่อการใช้ทรัพยากรน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก การวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสม การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.986 กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 362 คน จากนั้นสถิติที่เลือกใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการวิเคราะห์ค่าเอฟ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมในการทำประชาคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.82$) 2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการทำประชาคม จำแนกปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการทำประชาคม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มี อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือนและอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการทำประชาคม แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3. พุทธบูรณาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำประชาคม พบว่า 1) หมั่นประชุมกันอย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ การประชุมประชาคมเรื่องน้ำมีประโยชน์ต่อการจัดการทรัพยากรน้ำ 2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม ได้แก่ ร่วมมือกันทำงานตามโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา 3) ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับ ได้แก่ ยึดมั่นในหลักการ มีแนวปฏิบัติในการใช้ทรัพยากรน้ำของประชาชนที่ชัดเจน 4) เคารพนับถือผู้ใหญ่ ได้แก่ เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการวางแผน 5) ไม่ขัดแย้งผู้ใต้บังคับบัญชา ได้แก่ รับฟังและนำไปพิจารณาในการประชุมประชาคม เปิดโอกาสที่เท่าเทียมในการแสดงความคิดเห็น 6) เคารพสักการะปูชนียสถาน และปูชนียวัตถุ ได้แก่ ให้ความสำคัญกับการดูแลแหล่งน้ำ 7) ตั้งใจสนับสนุนและส่งเสริมบุคคลที่ปฏิบัติดี ได้แก่ ซื่อสัตย์และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส

คำสำคัญ: พุทธบูรณาการ; การมีส่วนร่วม; การทำประชาคม

Abstract

This research aims to 1) study the level, 2) compare, and 3) promote public participation in community consultations for water resource management in the Nakhon Nayok Irrigation and Maintenance Project. The research employs a mixed-methods approach. Quantitative research used a questionnaire with a reliability coefficient of 0.986 with a sample of 362 people. Statistical analyses included frequency, percentage, mean, standard deviation, F-test, one-way ANOVA, and interviews with 9 key informants. The research findings revealed: 1. The overall level of community participation was high ($\bar{X}=3.82$). 2. A comparison of community participation based on personal factors showed no significant difference in participation among genders, thus rejecting the research hypothesis. However, participation differed significantly among those with different ages, education levels, monthly incomes, and occupations ($p < 0.05$), thus accepting the research hypothesis. 3. Buddhist integration promoted public participation in community consultations through: 1) regular meetings, such as community meetings on water resources, which are beneficial for water resource management; and 2) coordinated attendance at meetings. The principles of collective action include: 1) cooperating on water supply and maintenance projects; 2) adhering to rules and regulations, including upholding principles and having clear guidelines for the public's use of water resources; 3) respecting elders, including providing opportunities for expressing opinions and participating in planning; 4) not oppressing subordinates, including listening to and considering suggestions in community meetings and providing equal opportunities for expressing opinions; 5) respecting sacred places and objects, including prioritizing the care of water resources; and 6) wholeheartedly supporting and promoting individuals who perform well, including being honest and performing duties with transparency.

Keywords: Integrative Buddhism; Participation; Community Making

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ในโลก รวมทั้งประเทศไทย ต่างก็ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำในทุกภาคส่วน โดยทวีความถี่และความรุนแรงยิ่งขึ้น น้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด แต่ความต้องการน้ำในทุกภาคส่วนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการอุปโภคบริโภค ตามการเพิ่มของจำนวนประชากร การขยายตัวของเมือง และความต้องการอาหารเพิ่มขึ้น รวมทั้งปริมาณน้ำที่จำเป็นต่อการรักษาระบบนิเวศและสัตว์น้ำเป็นต้น ภาคเกษตรกรรม ซึ่งเป็นภาคที่ใช้น้ำมาก และถูกเพ่งเล็งว่าเป็นภาคที่ใช้น้ำเปลือง และได้ผลตอบแทนต่ำกว่าภาคอื่นๆ จึงถูกเรียกร้องใช้น้ำอย่างประหยัดและมีความยั่งยืน

ดังนั้น ทิศทางการบริหารจัดการน้ำชลประทานในอนาคต จึงมุ่งไปที่การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์จากน้ำชลประทานที่ได้รับการพัฒนาแล้ว แทนการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อขยายพื้นที่ชลประทานเป็นหลัก โดยการปรับเปลี่ยนการพัฒนาเชิงปริมาณ ไปเป็นการพัฒนาเชิงคุณภาพ ด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนายั่งยืนเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการชลประทาน ด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มคุณค่าของน้ำชลประทาน โดยมีขบวนการที่สำคัญคือ การส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ใช้น้ำมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานอย่างจริงจัง (กลุ่มงานพัฒนาการบริหารจัดการน้ำ, 2548)

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศไทยได้มีการปรับเปลี่ยนมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งจากปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติที่รุนแรงขึ้น และความต้องการใช้น้ำที่หลากหลายมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังปี พ.ศ. 2554 ที่เกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบและบูรณาการมากขึ้น รวมถึงการออกพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ซึ่งเป็นกฎหมายฉบับแรกที่รวมเรื่องการจัดการน้ำเข้าไว้ด้วยกันอย่างเป็นองค์รวม และเน้นหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่การวางแผน การตัดสินใจ ไปจนถึงการดำเนินการ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและเป็นธรรมในการใช้น้ำสำหรับทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความตระหนักว่าการบริหารจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคม (สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ, 2561) ประเทศไทยเผชิญกับวิกฤตน้ำทั้งสถานการณ์ภัยแล้ง น้ำท่วม รวมถึงปัญหาแหล่งน้ำเสื่อมโทรม ในขณะที่ปัจจุบันมีความต้องการใช้น้ำที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง หากยังมีการใช้น้ำที่ฟุ่มเฟือยและขาดการบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ประเทศไทยจะต้องประสบกับภาวะขาดแคลนน้ำอย่างรุนแรงเช่นเดียวกับหลายประเทศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งการดำรงชีวิต สุขอนามัย และเศรษฐกิจภาพรวมของประเทศ ภัยแล้งรุนแรงในปี 2564 เป็นผลมาจากปริมาณฝนสะสมในปี 2563 ที่ต่ำกว่าปกติต่อเนื่องจากปี 2562 ทำให้น้ำไม่เพียงพอในฤดูแล้ง เกิดน้ำเค็มหนุนเข้ามาในพื้นที่น้ำจืด ส่งผลต่อการใช้น้ำ ผลกระทบต่อภาคเกษตรได้รับความเสียหายและพลัดโอกาสในการขายสินค้า ปัญหาการจัดการน้ำมุ่งเน้นโครงสร้างขนาดใหญ่แต่ละเลยป่าต้นน้ำและโครงสร้างขนาดเล็ก ไทยมีการใช้น้ำต่อหัวสูงเป็นอันดับ 5 ของโลกโดยเฉพาะในภาคเกษตร และยังไม่มีแผนรองรับการใช้น้ำที่เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยว ความแปรปรวนของฝน รูปแบบฝนเปลี่ยนแปลงไป ตกหนักในช่วงสั้นๆ แล้วหายไปนาน หรือตกท้ายเขื่อนแทนเหนือเขื่อน ทำให้การบริหารจัดการน้ำตามระบบเดิมยากลำบาก น้ำในเขื่อนไม่เพียงพอต่อการทำนาปรัง และอาจนำไปสู่ปัญหาการแย่งน้ำ ความต้องการน้ำที่เพิ่มขึ้น สวนทางกับปริมาณน้ำในเขื่อนและความแปรปรวนของฝน คาดการณ์ว่าความต้องการน้ำจะเพิ่มขึ้นอีก 25% ใน 20 ปีข้างหน้า ทำให้การพึ่งพาน้ำจากเขื่อนเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อการรับมือภัยแล้งและน้ำท่วม ปัญหาการบริหารจัดการน้ำที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป จึงมีความจำเป็นในการบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อรับมือกับความท้าทายในอนาคต (scg news channel, 2568) การจัดการทรัพยากรน้ำในมุมมองของพระพุทธศาสนานั้นเห็นว่าแหล่งน้ำในทุกแห่งมีความสำคัญ และถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของระบบนิเวศน์ การรักษาความสะอาดแหล่งน้ำ จึงเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องกระทำ ใช้น้ำร่วมกันได้อย่างเป็นสุข ให้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน เกิดความสามัคคี คือ พลังในการจัดการ

น้ำให้เกิดความยั่งยืน ฉะนั้นหากมีการจัดการทรัพยากรน้ำตามหลักพระพุทธศาสนาแล้วมนุษย์ก็จะรู้จักแบ่งปันน้ำและนำน้ำไปใช้ได้อย่างไม่เกิดปัญหา (อนันต์ แยมไพบูลย์และธาวีช ถนอมจิตต์, 2564)

จากเหตุผลความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องพุทธบูรณาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำประชาคมเพื่อการใช้ทรัพยากรน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก โดยนำหลักพุทธธรรม คือ หลักอปริหานิยธรรม 7 มาบูรณาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำประชาคมเพื่อการใช้ทรัพยากรน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก และเป็นข้อมูลให้โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายกได้นำไปพัฒนาให้เกิดการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำประชาคมเพื่อการใช้ทรัพยากรน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก
- 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำประชาคมเพื่อการใช้ทรัพยากรน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
- 3) เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำประชาคมเพื่อการใช้ทรัพยากรน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา และการวิจัยเชิงปริมาณโดยการแจกแบบสอบถาม

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนกลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทานของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก จำนวน 3,765 คน (กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2568)

2.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้สูตร (Yamane, T., 1973) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก แบ่งออกเป็น 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 1 ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 2 ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 4 จนได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 362 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน โดยแบ่งเป็นกลุ่ม จำนวน 4 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป กลุ่มที่ 2 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 3 ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการ จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 4 ประชาชน จำนวน 2 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ (เรียงลำดับจากน้อยที่สุดจนถึงมากที่สุด) จากนั้นส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) พิจารณาจากค่า IOC มากกว่า 0.60 ขึ้นไป เมื่อนำแบบสอบถามไปทำการทดลองใช้ (Try Out) จำนวน 30 ชุด เพื่อทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นรวมอยู่ที่ 0.986

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยเกณฑ์ในการคัดเลือกคือเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ตรง รวมจำนวนทั้งสิ้น 9 รูปหรือคน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ดำเนินการโดยผู้วิจัยลงพื้นที่ภาคสนาม จำนวน 362 คน ภายหลังจากได้รับอนุญาตอย่างเป็นทางการจากหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา แบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมีความสมบูรณ์ครบถ้วน 100% และผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้เข้าสู่กระบวนการประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

4.2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบทางการกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 รูปหรือคน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ การเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยยืมหนังสือขอความอนุเคราะห์ ประสานวันเวลา สถานที่ และเตรียมอุปกรณ์บันทึกข้อมูลและขั้นการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคย ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขออนุญาตบันทึกเสียง พร้อมทั้งรับรองการเก็บข้อมูลเป็นความลับตามความสมัครใจของผู้ให้สัมภาษณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อบรรยายคุณลักษณะของข้อมูล สำหรับการทดสอบสมมติฐานจะใช้สถิติเชิงอนุมานด้วยวิธีการวิเคราะห์การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรอิสระสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรอิสระตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบมีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Statics)

ผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมในการทำประชาคมเพื่อการใช้ทรัพยากรน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก ดังตารางที่ 1

(n=362)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำประชาคมเพื่อการใช้ทรัพยากรน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.75	0.50	มาก
2) ด้านการร่วมในการวางแผน	3.88	0.58	มาก
3) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	3.85	0.53	มาก
4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.80	0.48	มาก
โดยภาพรวม	3.82	0.56	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำประชาคมเพื่อการใช้ทรัพยากรน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.82$, S.D.=0.56) เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ($\bar{X}=3.88$, S.D.=0.58) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\bar{X}=3.85$, S.D.=0.53) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X}=3.75$, S.D.=0.50)

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการทำประชาคมเพื่อการใช้ทรัพยากรน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานโดยการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการทำประชาคมเพื่อการใช้ทรัพยากรน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานที่	t	F	Sig.	ผลการศึกษา	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการทำประชาคมเพื่อการใช้ทรัพยากรน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน	1.760	-	0.174	-	✓
สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการทำประชาคมเพื่อการใช้ทรัพยากรน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก โดยภาพรวมต่างกัน	-	7.383**	0.000	✓	-
สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการทำประชาคมเพื่อการใช้ทรัพยากรน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก โดยภาพรวมต่างกัน	-	9.639**	0.000	✓	-
สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการทำประชาคมเพื่อการใช้ทรัพยากรน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก โดยภาพรวมต่างกัน	-	49.034**	0.000	✓	-
สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการทำประชาคมเพื่อการใช้ทรัพยากรน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก โดยภาพรวมต่างกัน	-	7.419**	0.000	✓	-

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการทำประชาคมเพื่อการใช้ทรัพยากรน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการทำประชาคมเพื่อการใช้ทรัพยากรน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มี อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือนและอาชีพต่างกัมีส่วนร่วมในการทำประชาคมเพื่อการใช้ทรัพยากรน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. พหุบุรณการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำประชาคมเพื่อการใช้ทรัพยากรน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก พบว่า 1) หมั่นประชุมกันอย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ การประชุมประชาคมเรื่องน้ำมีประโยชน์ต่อการจัดการทรัพยากรน้ำ จัดประชุมประชาคมเรื่องน้ำอย่างสม่ำเสมอ 2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม ได้แก่ ร่วมมือกันทำงานตามโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาการให้ความร่วมมือกันในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำ 3) ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ ได้แก่ ยึดมั่นในหลักการ มีแนวปฏิบัติในการใช้ทรัพยากรน้ำของประชาชนที่ชัดเจน 4) เคารพนับถือผู้ใหญ่ ได้แก่ เปิดโอกาสให้ผู้มีประสบการณ์ได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการวางแผน ให้ความสำคัญกับคำแนะนำและความเห็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการจัดการน้ำ 5) ไม่เข้มแข็งผู้ได้บังคับบัญชา ได้แก่ รับฟังและนำไปพิจารณาในการประชุมประชาคม เปิดโอกาสที่เท่าเทียมในการแสดงความคิดเห็น 6) เคารพสักการะปูชนียสถาน และปูชนียวัตถุ ได้แก่ ให้ความสำคัญกับการดูแลแหล่งน้ำ พัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่ 7) ตั้งใจสนับสนุนและส่งเสริมบุคคลที่ปฏิบัติดี ได้แก่ ชี้อิสต์ยและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส

อภิปรายผลการวิจัย

1.ระดับการมีส่วนร่วมในการทำประชาคมเพื่อการใช้ทรัพยากรน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมในการทำประชาคมเพื่อการใช้ทรัพยากรน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการวางแผน รองลงมาได้แก่ ด้านการดำเนินการ ตามด้วยด้านการประเมินผล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการตัดสินใจ ผลการวิจัยภาพรวมที่ออกมาในระดับมากนี้ชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีความตื่นตัวและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรท้องถิ่นอยู่ในเกณฑ์ดีถึงมาก และการเข้าร่วมประชุมเพื่อวางแผนการใช้น้ำเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ประชาชนส่วนใหญ่ปฏิบัติและให้ความสำคัญสูงสุด เนื่องจากน้ำเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนในชุมชน อีกทั้งการทำประชามน้ำเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้สะท้อนความต้องการและปัญหาความเดือดร้อนไปยังภาครัฐโดยตรง เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากรและเป็นช่องทางพื้นฐานในการรักษาผลประโยชน์ของตนเองและส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนักวิชาการต่างๆ ดังนี้ ด้านการตัดสินใจ พบว่า อยู่ในระดับมากเนื่องจากประชาชนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในเรื่องที่กระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่โดยตรง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระณรงค์ศักดิ์ ขนดิสโร (ศิริรัฐ) (2566) ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ

พัฒนาท้องถิ่นในเทศบาลตำบลพรณานิคม อำเภอพรณานิคม จังหวัดสกลนคร” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจสูงสุด แสดงให้เห็นว่าเมื่อประชาชนได้รับโอกาสในการตัดสินใจ ย่อมส่งผลดีต่อการดำเนินงานของท้องถิ่น ด้านการวางแผน พบว่าอยู่ในระดับมาก ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอแผนงานและโครงการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยารัตน์ สมศรี (2563) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการน้ำผิวดินแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองโคน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม” ซึ่งพบว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผนเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้ชุมชนสามารถจัดการทรัพยากรน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการดำเนินการ ผลการวิจัย พบว่าอยู่ในระดับมาก ประชาชนร่วมสละแรงงานและทรัพยากรเพื่อส่วนรวม

2. ผลเปรียบเทียบมีส่วนร่วมในการทำประชาคมเพื่อการใช้ทรัพยากรน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

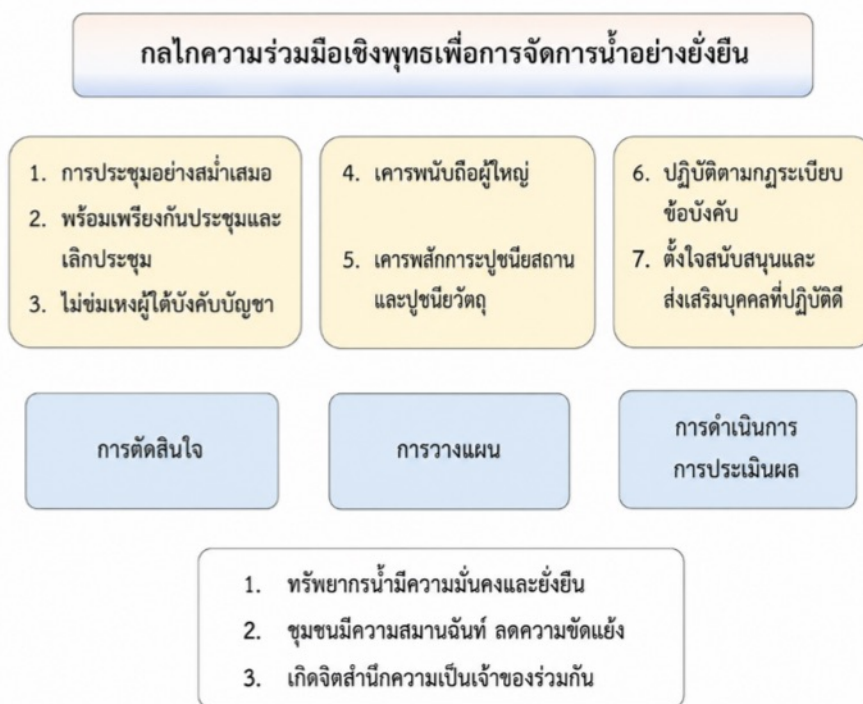
จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการทำประชาคมเพื่อการใช้ทรัพยากรน้ำ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มี เพศ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการทำประชาคมเพื่อการใช้ทรัพยากรน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มี อายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการทำประชาคมเพื่อการใช้ทรัพยากรน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ที่เป็นเช่นนั้นเพราะลักษณะร่วมบางประการของสังคมและวิถีชีวิตในท้องถิ่นไทย รวมถึงธรรมชาติของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับพื้นฐาน ซึ่งทำให้ปัจจัยส่วนบุคคลบางอย่างมีแนวโน้มที่จะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในทิศทางเดียวกันในหลายพื้นที่ แม้ว่าแต่ละพื้นที่จะมีรายละเอียดปลีกย่อยที่ต่างกันไปก็ตาม ในส่วนของปัจจัยด้านอายุพบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งให้เห็นว่าปัจจัยด้านประสบการณ์ชีวิตและความผูกพันกับท้องถิ่นที่เพิ่มขึ้นตามวัย อาจเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่ทำให้ผู้สูงอายุหรือกลุ่มอายุที่มากขึ้นมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ มากกว่ากลุ่มอายุน้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนักวิชาการต่างๆ ดังนี้ ด้านเพศ พบว่าไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาชาติเชื้อ วชิรญาณ (ประเสริฐไทย) (2564) ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู” ผลการวิจัยพบว่า เพศที่แตกต่างกันมีการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน แสดงถึงความเท่าเทียมในบทบาททางสังคม ปัจจุบัน ด้านอายุ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยรัตน์ มาสอน (2563) ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน โดยกลุ่มวัยผู้ใหญ่จะมีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มอื่น ด้านระดับการศึกษา พบว่าแตกต่างกัน

3. พุทธบูรณาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำประชาคมเพื่อการใช้ทรัพยากรน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ระดับพุทธบูรณาการตามหลักอภิธานิยธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการยกย่องให้เกียรติและส่งเสริมบุคคลที่ปฏิบัติดี รองลงมา ได้แก่ ด้านการเคารพนับถือผู้ใหญ่ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการปกป้องคุ้มครองและบำรุงรักษาชุมชนสถานผลการวิจัยภาพรวมที่ออกมาในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าสังคมในพื้นที่มีรากฐานวัฒนธรรมทางศาสนาที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะการยอมรับในตัวผู้นำที่มีคุณธรรมเชื่อมั่นในความซื่อสัตย์ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้การทำประชาคมน้ำดำเนินไปอย่างราบรื่น การให้เกียรติและยกย่องคนดีช่วยสร้างแรงจูงใจให้คนในชุมชนอยากเสียสละเพื่อส่วนรวม และการรับฟังความเห็นของผู้อาวุโสช่วยลดความขัดแย้งในการปันส่วนน้ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนักวิชาการต่างๆ ดังนี้ ด้านหมั่นประชุมกันอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิพงษ์ ขวดแก้ว (2567) ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักอภิธานิยธรรมเพื่อส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในการจัดการขยะชุมชนแบบมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการภาครัฐและประชาชนในเขตเทศบาลตำบลไหล่นา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง” ผลการวิจัยพบว่า การใช้กระบวนการประชุมปรึกษาหารือและการประสานงานกันอยู่เป็นประจำ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมบทบาทการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการพร้อมเพรียงกันประชุมและพร้อมเพรียงกันเลิกประชุม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสกลิตยสิริวัฒน์ (คำดอนหัน) (2566) ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปรับปรุงพื้นที่ทุ่งสิ่งแวดล้อมเมืองในเทศบาลเมืองชุมแพ อำเภอลำภู จังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า การที่ประชาชนพร้อมเพรียงกันเข้าร่วมและเลิกประชุม รวมถึงร่วมกันทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายตามมติที่ประชุม ช่วยสร้างความรับผิดชอบร่วมกันและนำชุมชนไปสู่เป้าหมายความสำเร็จที่ยั่งยืน ด้านการเคารพนับถือผู้ใหญ่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระวรคุณ วรวิทย์เมธี (ลือฮ้อย) (2564) ได้วิจัยเรื่อง “การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลห่อแฮ อำเภอมะนัง จังหวัดแพร่” ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามกฎระเบียบด้วยความเต็มใจและการเคารพในการทำงานของผู้นำท้องถิ่นและผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์ ช่วยให้การบริหารงานตามวิถีประชาธิปไตยในท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง ด้านปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระวุฒิชัย ภูริวิทย์โน (บริคุต) (2564) ได้วิจัยเรื่อง “วัฒนธรรมการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลตำบลเวียงสา อำเภอยางตลาด จังหวัดน่าน” ผลการวิจัยพบว่า การยึดถือมติที่ประชุมเป็นใหญ่และมีความห่วงใยในสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์และสถานที่สาธารณประโยชน์ในชุมชน ช่วยสร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่นและรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม ด้านการเคารพนับถือผู้ใหญ่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นนทยา ศรีพันธุ์บุตร (2566) ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาคำไฮ อำเภอมะนัง จังหวัดน่าน” ผลการวิจัยพบว่า การเปิดโอกาสให้สตรีเข้ามามีบทบาทอย่างเท่าเทียมและการร่วมกันสอดส่องดูแลความสงบสุขของบุคคลในชุมชน ช่วยให้การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีความเสมอภาคและมีประสิทธิภาพสูงสุด

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 สรุปองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย “พุทธบูรณาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำประชาคมเพื่อการใช้ทรัพยากรน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก” สามารถอธิบายได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำประชาคมเพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผล สามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ในรูปแบบการเสริมสร้างพลังความร่วมมือเชิงพุทธบูรณาการ ซึ่งเป็นการบริหารจัดการน้ำที่ใช้เวทีประชาคมเป็นฐานขับเคลื่อนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม 4 ด้าน และกำกับด้วยหลักอปริหานิยธรรม 7 ในการสร้างกลไกความร่วมมือเชิงพุทธเพื่อการจัดการน้ำ การบริหารจัดการน้ำเชิงพื้นที่ผ่านกลไกพุทธบูรณาการที่เปลี่ยนบทบาทรัฐจากผู้สั่งการมาเป็นผู้สนับสนุน โดยใช้เวทีประชาคมเป็นฐานในการผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับหลักอปริหานิยธรรม 7 เพื่อสร้างความโปร่งใส ความสมานฉันท์ และจิตสำนึกความเป็นเจ้าของร่วมกันของชุมชนอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) หน่วยงานส่วนกลางและโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก ควรมีนโยบายจากการสั่งการจากบนลงล่างมาเป็นการเสริมสร้างอำนาจตัดสินใจให้แก่ภาคประชาชน โดยการเปิดช่องทางกฎหมายหรือระเบียบใหม่ติดจากประชาคมกลุ่มผู้ใช้น้ำมีผลบังคับใช้ร่วมกับระเบียบราชการอย่างเป็นรูปธรรม

2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ควรมีนโยบายจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาด้านพุทธบูรณาการเพื่อการจัดการน้ำ เพื่อทำหน้าที่เชื่อมประสานระหว่างหลักธรรมทางศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทคโนโลยีการจัดการน้ำสมัยใหม่ ให้กลายเป็นนโยบายสาธารณะของชุมชนอย่างยั่งยืน

3) หน่วยงานส่วนกลางและโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก ควรกำหนดนโยบายการบริหารงานบุคคลในท้องถิ่น ควรส่งเสริมและยกย่องผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่รัฐที่มีความซื่อสัตย์สุจริตและเสียสละในการจัดการน้ำ โดยมีเกณฑ์การให้รางวัลหรือประกาศเกียรติคุณที่ชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก การจัดประชุมประชาคมควรปรับเปลี่ยนรูปแบบจากการประชุมที่เป็นทางการเพียงอย่างเดียว เป็นการสื่อสารผ่านช่องทางที่หลากหลาย เพื่อดึงดูดกลุ่มคนรุ่นใหม่และคนวัยทำงานให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกับกลุ่มผู้สูงอายุที่มีส่วนร่วมสูงอยู่แล้ว

2) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก การบริหารจัดการน้ำในระดับคุคลอง ควรนำรูปแบบกิจกรรมจิตอาสาบำรุงรักษาแหล่งน้ำมาปรับใช้ โดยเน้นการให้ความรู้เรื่องคุณค่าของแหล่งน้ำในฐานะปูนียสถานของชุมชน เพื่อเพิ่มระดับการรับรู้และความห่วงเห่นทรัพยากรน้ำในเชิงจิตวิญญาณ

3) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก ควรจัดทำคู่มือหลักเกณฑ์การใช้น้ำบับภาคประชาชนที่ผ่านการระดมสมองและเห็นชอบร่วมกันในเวทีประชาคม เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติและลดข้อพิพาทระหว่างกลุ่มผู้ใช้น้ำ

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่ออุปสรรคและแรงจูงใจในการเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจของกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก

2) ควรศึกษาเรื่อง รูปแบบการสื่อสารดิจิทัลเพื่อส่งเสริมพุทธบูรณาการและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในเขตพื้นที่โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก

3) ควรศึกษาเรื่อง พุทธบูรณาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำประชาคมเพื่อการใช้ทรัพยากรน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา ในเขตพื้นที่อำเภอหรือจังหวัดอื่น

เอกสารอ้างอิง

scg news channel. (2568). สัญญาณอันตราย “วิกฤตน้ำ” ปี 2564 ไทยเผชิญภัยแล้งหนัก น้ำเค็มรุกกระทบการใช้ชีวิตความเป็นอยู่และเศรษฐกิจ. [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://scgnewschannel.com/th/scg-news/danger-signs-thai-water-crisis-faces-drought/>

กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2568). ข้อมูลองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทานของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://wug.rid.go.th/branch_wuo.php?rio=9&agency=90

กลุ่มงานพัฒนาการบริหารจัดการน้ำ. (2548). การบริหารจัดการน้ำ และการบริหารองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทาน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : บริษัทแอร์บอร์นพริ้นท์ จำกัด.

กัลยารัตน์ สมศรี. (2563). “รูปแบบการจัดการน้ำผิวดินแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองโคน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม”, โครงการวิทยาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ชัยรัตน์ มาสอน. (2563). “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น”, *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

นนทยา ศรีพันธุ์บุตร. (2566). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาคำไฮ อำเภอมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู”. *สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระณรงค์ศักดิ์ ขนติสาโร (ศิหิรัญ). (2566). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเทศบาลตำบลพรณานิคม อำเภอพรณานิคม จังหวัดสกลนคร”. *สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาชาติเชื้อ วชิรญาโณ (ประเสริฐไทย). (2564). “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู”. *สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสถิตย์สิริวิณโณ (คำดอนหัน). (2566). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปรับปรุงพื้นที่ปูสิ่งแวดลอมเมือง ในเทศบาลเมืองชุมแพ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น”, *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระวรวุฒิ วรวุฒิเมธี (ลือไธสง). (2564). “การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของประชาชน ตำบลช่อแฮ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่”. *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระวุฒิชัย ภูริวฑฒโน (บริคุต). (2564). “วัฒนธรรมการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลตำบลเวียงสา อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน”, *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ, (2561). *แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580)*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ, 2561.

สุทธพงษ์ ขวดแก้ว. (2567). “การประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรมเพื่อส่งเสริมบทบาทของนักการเมือง ท้องถิ่นในการจัดการขยะชุมชนแบบมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการภาครัฐและประชาชนในเขตเทศบาลตำบลไหล่หิน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง”, *สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อนันต์ แยมไพบูลย์ และธาวีช ถนอมจิตต์ (2564), “การจัดการทรัพยากรน้ำตามหลักพระพุทธศาสนา”. *วารสารปรัชญาอาศรม*. ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2564) : 26-39.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.